

AOSDB

academische
opleidingsschool
den bosch

**Programma voor collega's in opleiding 1^e en 2e jaars
Voltijd traject Academische Opleidingsschool Midden Brabant**

Versie 7-11-2019

Inhoud

Voorwoord	3
1. Academische Opleidingschool Den Bosch.....	4
1.1. Speerpunten	4
1.2. Professionele houding	4
1.3. De begeleidingsstructuur	4
2. Visie.....	6
3. Doelen, inhoud en toetsing van het werkplekieren.....	7
4. Werkplekieren	11
4.1 Themabijeenkomsten	11
4.2 Ontwikkelbijeenkomsten	12

Voorwoord

Beste Collega in Opleiding (CIO),

Wij heten je van harte welkom op onze school, die deel uitmaakt van de Academische Opleidingsschool Midden Brabant (AOS-DB).

In deze wegwijzer vind je de opzet van en praktische informatie voor het werkplekleren in AOS DB voor eerste en tweedejaarsstudenten.

De belangrijkste doelen van AOS-scholen zijn theorie en praktijk zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen en docenten (in opleiding) te stimuleren tot een onderzoekende houding. De praktijk van de school waar je stage loopt leidt tot jouw specifieke leervragen. Bij het stellen van (uitdagende) leervragen en het werken aan leervragen werk je samen met medestudenten, begeleiders en andere betrokkenen in de school. Leren is immers een sociaal proces.

De kracht van het leren op de werkplek kenmerkt zich door **authenticiteit, uniciteit en variëteit**¹. Maak gebruik van de rijke leeromgeving die de school biedt!

Wij wensen je een bijzonder leuke en vooral leerzame periode toe!

Het opleidingsteam van de AOS-DB.

¹ Koster. B (2013), *Andere perspectieven. Een blik op het opleiden van aanstaande leraren op de werkplek.*

1. Academische Opleidingschool Den Bosch

1.1. Speerpunten

Het team van AOS-DB heeft een tiental speerpunten geformuleerd voor het werkplekleren. We willen als AOS-DB zo het verschil maken met de reguliere stages.

We kennen 10 speerpunten:

1. AOS-DB neemt de dagelijkse onderwijspraktijk in de school als vertrekpunt.
2. AOS-DB koppelen we theorie aan praktijk en omgekeerd praktijk aan theorie.
3. AOS-DB experimenteert met en reflecteert op 'elementaire onderwijsactiviteiten'.
4. AOS-DB ziet leren als een sociaal proces.
5. AOS-DB stimuleert het ontwikkelen van een onderzoekende houding.
6. AOS DB zet in op het zelfregulerend vermogen van studenten.
7. AOS-DB biedt ruimte en stimuleert om te werken aan leeruitkomsten (LUKS).
8. AOS-DB streeft naar een doorlopende leerlijn.
9. AOS-DB is op de hoogte van de (vak)didactiek op FLOT en werkt samen met de opleiding aan het APV-programma.
10. De begeleiding in AOS-DB wordt m.n. vormgegeven door WPB's (werkplekbegeleiders), SO's (schoolopleiders), IO's (instituuopleider) die in de dagelijkse onderwijspraktijk werken.

1.2 Professionele houding

Aanwezigheid van studenten tijdens alle georganiseerde activiteiten, d.w.z. de thema- en ontwikkelbijeekomsten, is verplicht. In deze bijeenkomsten staat 'leren van en met elkaar' centraal. Actieve en professionele participatie aan de bijeenkomsten is een **voorwaarde** om alles voldoende te kunnen afronden. Daaronder wordt verstaan:

- aanwezig zijn;
- gemaakte afspraken nakomen;
- een actieve houding aannemen en initiatief tonen;
- je aan de regels en gedragscodes houden die aan de orde zijn.

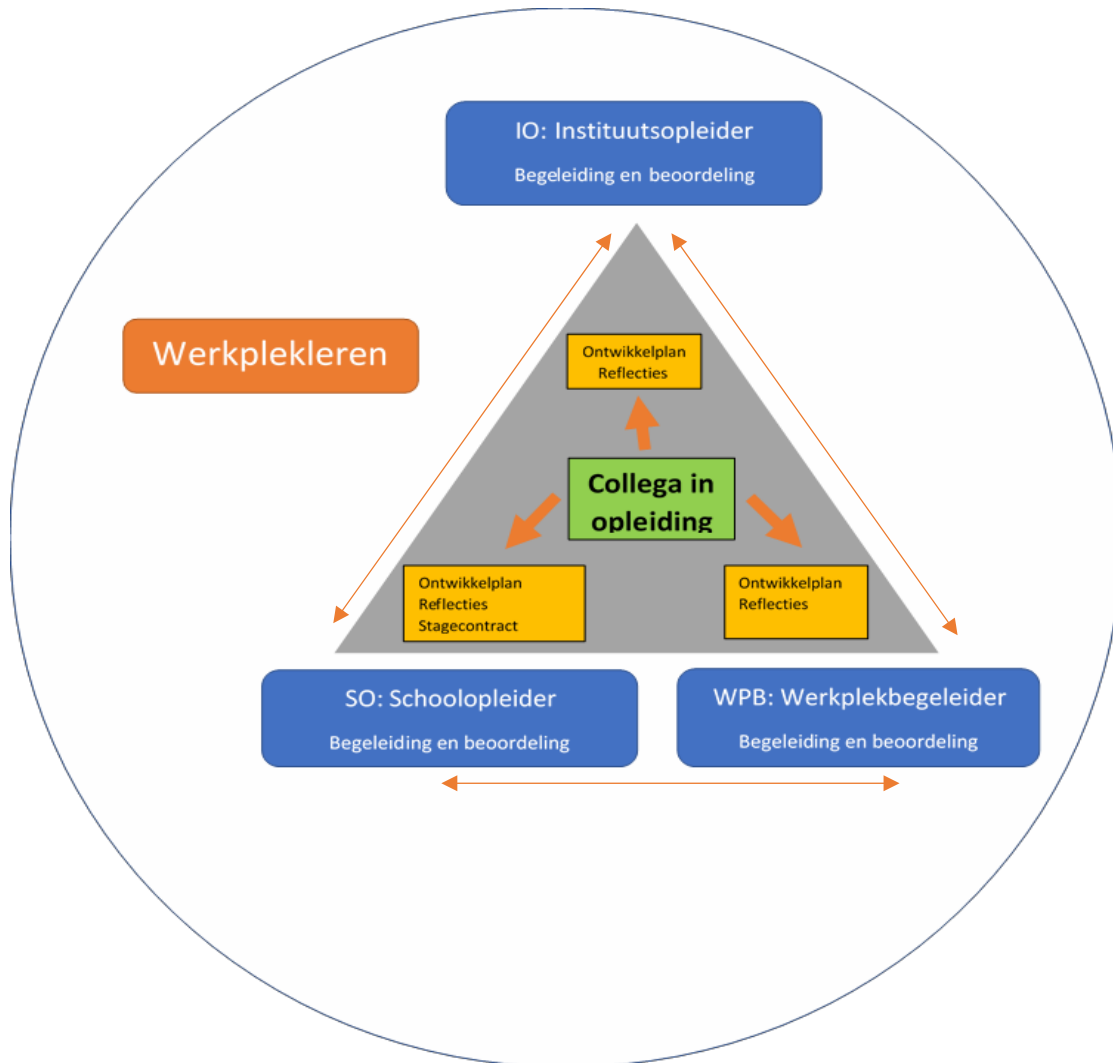
Als een student vanwege bijzondere omstandigheden (ter beoordeling van de opleider) een bijeenkomst afwezig is, dan is de student verplicht de inhoud van de bijeenkomst zelfstandig 'in te halen'.

1.3 De begeleidingsstructuur

Voor alle studenten die met werkplekleren actief zijn, is een begeleidingsteam op school aanwezig. Het begeleidingsteam van een student bestaat uit de werkplekbegeleider, de schoolopleider en de instituutopleider. In de dagelijkse praktijk zal de werkplekbegeleider de begeleiding verzorgen. Zowel t.a.v. het algemeen-pedagogisch en didactisch handelen alsook t.a.v. vakdidactisch handelen zijn de werkplekbegeleiders de eerst-aangewezen persoon(en) in de begeleiding. De wpb, schoolopleider en de instituutopleider zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de begeleiding en de beoordeling. De instituutopleider is, na overleg met betrokkenen, eindverantwoordelijk voor het definitieve eindcijfer. De coördinator onderzoek op de school kan critical friend zijn bij je onderzoek. Voor het werkplekprogramma is het opleidingsteam van AOS DB verantwoordelijk. Zij verzorgen de thema- en ontwikkelbijeekomsten die altijd plaatsvinden op donderdagmiddag. Voor de APV-onderdelen die verzorgd worden tijdens het werkplekleren is contact met de APV-docenten van FLOT.

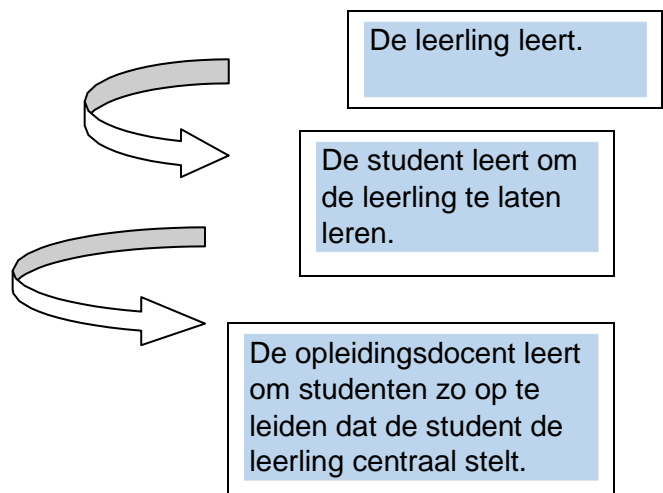
Figuur 1: de begeleidingsstructuur van de collega in opleiding

Scholen - Opleidingen

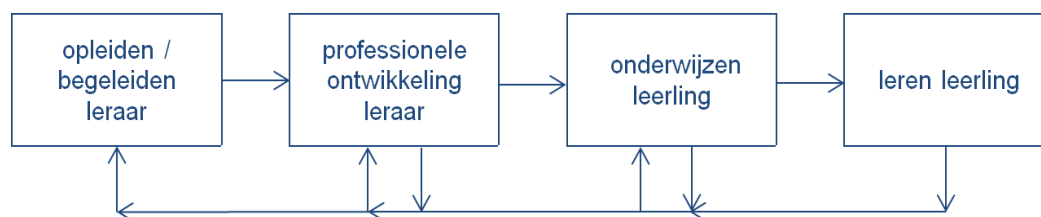
2. Visie

In de visie staat het leren van de leerling centraal. Het gaat hierbij om leren in de betekenis van kennisverwerving én vorming (Bildung). De focus bij het opleiden van de leraar ligt op het onderwijsleerproces. Immers de leeractiviteiten en de leerresultaten van de leerling (= het leren) leveren informatie op over de vraag of door de leraar (in opleiding) een effectieve uitvoering aan de les en de instructie (= het onderwijzen van de leerling) is gegeven. Hierdoor leert de leraar in opleiding, waardoor vervolgens de lerarenopleiders leren om de aankomende leraren zo goed mogelijk op te leiden in het centraal stellen van het leren van de leerling.

Met behulp van het zogenaamde cascademodel wordt deze visie nader uitgewerkt. Het onderstaande model geeft de wisselwerking weer tussen het leren van de leerling, het onderwijzen van de leerling, het leren van de leraar en het opleiden van de leraar.

Model: het leren van de leerling centraal

Figuur 2 : bron: "Beter leren door leiderschap", inaugurale rede J. Imants, januari 2010.

Dit model ondersteunt het inzicht dat voor een goede professionele ontwikkeling van de aankomende leraar een voortdurende interactie nodig is tussen praktijk en theorie. Het is belangrijk dat er een brede waaier aan opleiding en begeleiding voorhanden is op de werkplek zelf, zodat de authentieke leeromgeving optimaal kan worden benut en ingezet.

Goed opleiden en begeleiden van aankomende leraren komt derhalve het best tot stand in een samenwerkingsverband tussen de lerarenopleidingen en de scholen, met andere woorden, binnen een AOS. Voor een goede, professionele ontwikkeling is het tevens belangrijk dat het doen van onderzoek deel uitmaakt van de opleiding tot leraar. Het zelf doen van onderzoek is immers essentieel voor het evalueren en bijstellen van het eigen professionele handelen en draagt daardoor bij aan het versterken van het reflectieve vermogen. Iedere AOS heeft een onderzoekskoördinator en een onderzoeksagenda. Beide kunnen een rol spelen bij het formuleren van je onderzoeksvraag.

3. Doelen, inhoud en toetsing van het werkplekleren

Links naar de Portal van FLOT

Tijdens het werkplekleren staan de leeruitkomsten van professioneel handelen in de beroepspraktijk én het APV-programma centraal. Gedurende het werkplekleren wordt je in staat gesteld om te werken aan activiteiten waarmee je kunt aantonen dat de leeruitkomsten behaald zijn. Een uitgebreide en exacte beschrijving van leeruitkomsten, doelen en inhoud van de stage vind je in de:

[Toelichting leeruitkomsten](#)

2019-2020

Fontys lerarenopleiding Tilburg

[Handleiding Professioneel Handelen in de beroepspraktijk](#)

2019-2020

Fontys lerarenopleiding Tilburg

[Ontwikkelplan voltijd propedeuse](#)

2019-2020

Fontys Lerarenopleiding Tilburg

[Ontwikkelplan voltijd Hoofdphase 1](#)

2019-2020

Fontys Lerarenopleiding Tilburg

[Studiewijzer APV jaar 1](#)

2019-2020

Fontys lerarenopleiding Tilburg

[Studiewijzer APV jaar 2](#)

2019-2020

Fontys lerarenopleiding Tilburg

Voor aantonen van de leeruitkomsten maak je een portfolio waarin je je bewijsmateriaal opneemt. Het portfolio moet aan een aantal eisen voldoen. Zie daarvoor:

[Het stageportfolio](#)

2019-2020

Fontys lerarenopleiding Tilburg

PRO Beoordeling jaar 1:

Met de PRO beoordeling wordt getoetst of je de leeruitkomst van professionele ontwikkeling kunt aantonen. Je toont de leeruitkomst aan met een product. Voor deze beoordeling laat je met betekenisvolle ervaringen zien dat je je bewust aan het ontwikkelen bent richting een onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent.

De betekenisvolle ervaringen kun je in allerlei situaties meegemaakt hebben (bijv. stage, lessen bij FLOT, je bijbaan etc.). Je mag materialen die je in je portfolio voor Professioneel Handelen gebruikt inzetten voor deze beoordeling en andersom.

Wat moet je aanleveren en bij wie?

- Product: Je levert een product aan waarin je de leeruitkomsten van APV en Professioneel handelen aantoont. Je mag zelf weten wat voor product dit is. Denk hierbij aan een filmpje, een PowerPoint, Prezi, vlog, kunstwerk, een verslag, of iets waar wij nog niet aan gedacht hebben.
Omdat je zelf de vorm van het product mag kiezen omschrijven we geen concrete richtlijn waaraan het product moet voldoen. Wel dien je ervoor te zorgen dat met het product de leeruitkomst te beoordelen is op basis van de beoordelingsrubric. Raadpleeg de beschrijving van de leeruitkomst en de beoordelingsrubric goed bij het maken van je product. Het product is te bekijken binnen 15 minuten.
- Zelfbeoordeling product: met behulp van de rubric (zie [Studiewijzer APV jaar 1](#)) beoordeel je ook zelf je product. Hierbij beoordeel je per criterium of je het onderdeel voldoende terug vindt komen in je product. Aan het einde van je zelfbeoordeling geef je aan of je het wenselijk vindt om je product nog toe te lichten in een assessmentgesprek.

Waar moet het product aan voldoen?

Voor de beoordeling van je product zijn randvoorwaardelijke criteria en inhoudelijke criteria (zie rubric in [Studiewijzer APV jaar 1](#)). Het product moet bij inleveren voldoen aan de randvoorwaardelijke criteria. Indien dat niet het geval is, wordt het product niet beoordeeld en mis je daarmee je 1e beoordelingskans. Je kunt nog wel deelnemen aan de herkansing.

Hoe word ik beoordeeld?

Op basis van je eigen beoordeling van het product en op basis van de beoordeling van de docent wordt bepaald of enkel het product wordt beoordeeld. Als een bepaald onderdeel van de LUK of een beoordelingscriteria niet op een andere manier bewezen kan worden dan in een gesprek, nodigt de docent je uit voor een assessmentgesprek. Op basis van dit gesprek worden criteria die je nog niet kon aantonen in je product beoordeeld. Als met het product de leeruitkomst is aan te tonen, is een assessmentgesprek niet nodig. De beoordeling van je product en het eventuele assessmentgesprek vindt plaats met 1 of 2 beoordelaars afhankelijk van je stageplaats. Omdat je een stage loopt in een Opleidingsschool (AOS), voer je het gesprek met 1 APV-examinator van FLOT en 1 opleider van de werkplek (WPB/SO).

Deadlines:

- 1^e kans: Het product dient ingeleverd te zijn op vrijdag week 3 in periode 3 (6 maart 2020). Mocht een gesprek nodig zijn dan vindt dat gesprek plaats in week 4 of 5 in periode 3. Via je APV docent op FLOT of via de schoolopleider op de AOS word je geïnformeerd over de planning van gesprekken.
- 2^e kans: Het product dient ingeleverd te zijn op vrijdag week 8 in periode 3 (10 april 2020). Vervolgens vindt het assessmentgesprek plaats in week 9 of 10 in periode 3. Via je APV docent op FLOT of via de schoolopleider op de AOS word je geïnformeerd over de planning van de gesprekken

PRO Beoordeling jaar 2:

Door middel van de PRO-beoordeling wordt beoordeeld of je de leeruitkomst van professionele ontwikkeling kunt aantonen. Voor deze beoordeling moet je, net als vorig studiejaar, laten zien dat je je bewust verder aan het ontwikkelen bent richting een onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent. Vorig jaar heb je naar aanleiding van je PRO beoordeling al leerdoelen opgesteld voor dit studiejaar.

Waarschijnlijk zijn er gedurende het studiejaar nog leerdoelen bijgekomen. Al je leerdoelen heb je verzameld in je ontwikkelplan 'De professionele leraar' en helpen je in je ontwikkeling tot onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent. Meer over deze beoordeling kun je nalezen in bovenstaande [studiewijzer APV jaar 2](#).

Door middel van de PRO-beoordeling wordt beoordeeld of je de leeruitkomst van professionele ontwikkeling kunt aantonen. Voor deze beoordeling moet je, net als vorig studiejaar, laten zien dat je je bewust verder aan het ontwikkelen bent richting een onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent. Vorig jaar heb je naar aanleiding van je PRO beoordeling al leerdoelen opgesteld voor dit studiejaar. Waarschijnlijk zijn er gedurende het studiejaar nog leerdoelen bijgekomen. Al je leerdoelen heb je verzameld in je ontwikkelplan 'De professionele leraar' en helpen je in je ontwikkeling tot onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent.

Het PRO-beoordelingsmoment is op te delen in twee stukken:

Deel 1: je toont aan dat je voldoet aan de eisen (leeruitkomst) die we in het 2^e jaar stellen aan een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent. Je zorgt voor een verantwoording op basis van bewijzen die bij de leeruitkomst passen. De bewijsstukken mogen uit allerlei contexten komen (bijv. stage, lessen bij FLOT, je bijbaan etc.). Je mag materialen die je in je portfolio voor Professioneel Handelen gebruikt inzetten voor dit beoordelingsmoment en andersom.

Deel 2: je reflecteert op je ontwikkeling tot autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent ten opzichte van het vorige PRO-beoordelingsmoment en stelt vervolgacties op om je verder te ontwikkelen.

Wat moet je aanleveren?

- Verantwoording: Je levert een verantwoording aan (op basis van je bewijsstukken) waarmee je de leeruitkomst aantoont. Je mag zelf weten hoe je deze verantwoording vormgeeft. Denk hierbij aan een filmpje, een PowerPoint, Prezi, vlog, kunstwerk, een verslag, of iets waar wij nog niet aan gedacht hebben. Omdat je zelf de vorm mag kiezen omschrijven we geen

concrete richtlijn waaraan de verantwoording moet voldoen. Raadpleeg de beschrijving van de leeruitkomst en de beoordelingsrubric goed bij het maken van je verantwoording.

- Bewijsstukken: voor alle verschillende rollen (autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent) dien je bewijsstukken aan te leveren waaruit blijkt dat je de gewenste ontwikkeling hebt doorgemaakt.
- Zelfbeoordeling product: met behulp van de rubric (in [Studiewijzer APV jaar 2](#)) beoordeel je zelf je verantwoording. Aan het einde van de beoordeling geeft je aan of je het wenselijk vindt om je product nog toe te lichten in een assessmentgesprek.
- Reflectie en vervolgcities: zie rubric (in [Studiewijzer APV jaar 2](#)).

Waar moet mijn product aan voldoen?

Voor de beoordeling van je product zijn randvoorwaardelijke criteria en inhoudelijke criteria (zie rubric). Het product moet bij inleveren voldoen aan de randvoorwaardelijke criteria. Indien dat niet het geval is wordt het product niet beoordeeld en mis je daarmee je 1^e beoordelingskans. Je kunt nog wel deelnemen aan de herkansing.

Hoe word ik beoordeeld?

Op basis van je eigen beoordeling van het product en op basis van de beoordeling van de docent wordt bepaald of enkel het product wordt beoordeeld. Als een bepaald onderdeel van de LUK of een beoordelingscriteria niet op een andere manier bewezen kan worden dan in een gesprek, nodigt de docent je uit voor een assessmentgesprek. Op basis van dit gesprek worden criteria die je nog niet kon aantonen in je product beoordeeld. Als met het product de leeruitkomst is aan te tonen, is een assessmentgesprek niet nodig.

Omdat je een stage loopt in een Opleidingsschool (AOS), voer je het assessmentgesprek met 1 APV-examinator van FLOT en 1 opleider van de werkplek (WPB/SO).

Deadlines:

- 1^e kans:
Het product dient ingeleverd te zijn op vrijdag week 3 in periode 3 (6 maart 2020). Mocht een assessmentgesprek nodig zijn dan vindt dat gesprek plaats in week 4, 5 of 6 in periode 3. Via je APV docent op FLOT of via de schoolopleider op de AOS word je geïnformeerd over de planning van gesprekken.
- 2^e kans:
Het product dient ingeleverd te zijn op vrijdag week 9 in periode 3 (17 april 2020). Vervolgens vindt het assessmentgesprek plaats in week 10 in periode 3. Via je schoolopleider op de AOS word je geïnformeerd over de planning van gesprekken.

4. Werkplekleren

Bij het werkplekleren werk je aan de leeruitkomsten van professioneel handelen en APV. Naast activiteiten in de dagelijkse praktijk zijn er thema- en ontwikkelbijeekkomsten om je te begeleiden bij het verwerven van leeruitkomsten.

In themabijeekkomsten kun je je leervragen expliciteren en word je geïnspireerd en uitgedaagd om leervragen te stellen. In ontwikkelbijeekkomsten werk je onder andere met peers aan het uitwerken van de leervragen en stel je waar mogelijk vervolgvragen. Samen bieden de thema- en ontwikkelbijeekkomsten de mogelijkheid om 'bewijs' te verzamelen voor je portfolio.

4.1 Themabijeekkomsten

In een themabijeekkomst staat één thema centraal. Het doel is om één thema vanuit verschillende perspectieven te benaderen. Dit betekent dat er ruimte is voor bijvoorbeeld theoretische informatie, praktisch handelen, dilemma's en good-practices.

Het programma voor de propedeuse kent 6 themabijeekkomsten. Bij de aanvang van iedere stage vindt een startbijeekkomst plaats over het thema Professionele Identiteit. Vervolgens worden alle studenten themabijeekkomsten aangeboden rondom de volgende thema's:

- Communicatie - Klassemanagement - Ontwerpen - Twee keuzethema's (contextgebonden thema's)

Het werkplekprogramma voor tweedejaarsstudenten kent een extra themabijeekkomst: een themabijeekkomst over het thema 'Oog voor de leerling'.

Eerstejaars- en tweedejaarsstudenten krijgen op dezelfde middagen de thema's Communicatie, Klassenmanagement en Ontwerpen aangeboden. In de themabijeekkomst is een differentiatie in het programma aanwezig. Studenten kunnen een keuze maken.

Een themabijeekkomst vindt plaats op een school van AOS Den Bosch. Bij een themabijeekkomst zijn meer begeleiders van de AOS Den Bosch aanwezig.

Voorbeelden van activiteiten op de themabijeekkomsten: Inleiding op een thema, gesprek met deskundige in of buiten de school, gesprek met docent(en), spel, simulatie, rollenspel, observeren, etc.

Er zijn veel actieve werkvormen op deze middagen. Studenten worden uitgedaagd om op basis van de info leervragen op te stellen.

Op de volgende pagina vind je de planning van de themabijeekkomsten.

Planning

Datum en tijd	locatie	Thema/activiteit	Vooraf
Do 28-11-2019 14.25u – 17.00u	Van Maerlant	PROFESSIONELE IDENTITEIT	Breng een cartoon mee over ideale/vreselijkste docent. Lees over “De rollen van Slooter”.
Do 12-12-2019 14.25u – 17.00u	Sint-Janslyceum	COMMUNICATIE	Lees: HvL blz. 215-237 (H6) communicatiemodellen en Maslov HvL blz. 277-310 (H8) gesprekstechnieken https://www.leraar24.nl/69946/de-lichaamstaal-van-een-leraar-speelt-een-grote-rol-in-de-klas/
Do 16-01-2020 14.25u – 17.00u	Jeroen Boschcollege	KLASSENMANAGEMENT	Info volgt
Do 13-02-2020 14.25u – 17.00u	Jacob-Roelandslyceum	ONTWERPEN	Info volgt
Do 12-03-2020 14.25u – 17.00u	Diverse locaties	VRIJE KEUZE 1 Info volgt	Info volgt
Do 26-03-2020 14.25u – 17.00u	Diverse locaties	VRIJE KEUZE 2 Info volgt	Info volgt
Do 07-05-2020 14.25u – 17.00u	Bossche Vakschool	OOG VOOR ELKE LEERLING	Info volgt

4.2 Ontwikkelbijeenkomsten

Op een aantal andere donderdagmiddagen staan ontwikkelbijeenkomsten gepland. Op deze middagen ben je op je eigen school actief. Veelal zul je op deze middagen groepsgewijs bezig zijn. Het werken in groepen kan vorm krijgen in: bespreken van leervragen, koppelen van ervaringen aan theorie, koppelen van theorie aan praktisch handelen, kritisch reflecteren op producten voor het portfolio, intervisie, 1-1 gesprekken, ...

Onder andere de schoolleiders op je school geven deze bijeenkomsten vorm en inhoud. De begeleidingscyclus speelt hierin een belangrijke rol.

De begeleidingscyclus is een hulpmiddel aan de hand waarvan het opleidingsteam (IO, SO, WPB) jou als collega in opleiding coacht. Van belang is het om te melden dat het in de coaching vooral gaat over de vraag hoe een volgende stap gezet kan worden.

Figuur 3: de begeleidingscyclus

